

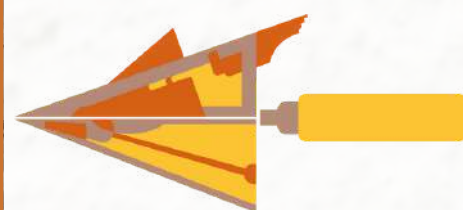
STUCCGILDE

Magazine

EDITIE

1

2023

Het Neerlandsch Stucgilde

IN DEZE EDITIE ONDER ANDERE:

1 Jaar lang, voorzitter van Het Neerlandsch Stucgilde

De omgekeerde wereld met Lee Carvey

Giddelid uitgelicht: De Alde Stjelp Stucadoors & afbouw

Artikel: Wist je dat?

COLOFON

Redactie: Joris Klerks (eind)redactie en schrijven, Anton van Delden
Beeld: Anton van Delden, archief Neerlandsch Stucgilde, Joris Klerks, privébeeld
Contactgegevens: pr@stucgilde.nl, 0318-547373
PR coördinator: Thijs Klerks

Stucgilde Magazine is een initiatief van Het Neerlandsch Stucgilde. Niets uit deze uitgave mag zonder toestemming van Het Neerlandsch Stucgilde worden overgenomen of worden gekopieerd voor commercieel gebruik. Voor informatie over de rechthebbenden van beeld en tekst: info@stucgilde.nl

WOORD VOORAF

door Lois Vlasblom

Inmiddels is het nu bijna een jaar geleden dat ik het voorzitterschap overnam. Uiteraard is dit allemaal wel even wennen, maar met de steun van de mede bestuurders en collega's om mij heen kom ik steeds meer in mijn rol en kan ik mij met overtuiging inzetten.

Afgelopen jaar was het programma goed gevuld met als hoogtepunt ook nog een jubileumfeest van het Gilde. Ook dit jaar staat de agenda weer vol met leuke doe dagen, uitjes en activiteiten. Deze agenda is rond gegaan bij de leden, hou hiervoor de Socials in de gaten voor up to date info!

"Stel je open voor leerlingen en werk mee aan het enthousiasmeren van jongeren in je omgeving."

Onderwijs

We zijn druk in gesprek met verschillende partijen als het gaat om de ontwikkelingen rondom ons vak en over het onderwijs. Nog altijd moeten wij ons blijven inzetten om iedereen te overtuigen hoe belangrijk het ook voor de jongere generaties is dat werken met je handen en daarin ook verder leren nodig is! Dus ook naar alle bedrijven in ons werkveld hierbij een oproep: stel je open voor leerlingen en werk mee aan het enthousiasmeren van jongeren in je omgeving. Stel stage plekken beschikbaar en laat je zien bij de opleidingen in je buurt.

Misschien hebben jullie het al gelezen in het nieuws: Utrecht loopt voor op een belangrijke wending die hopelijk gaat plaats vinden. Zij schrappen de termen 'hoger' en 'lager' uit het beroepsonderwijs. Een mooie kans om onze opleidingen in een goed daglicht te zetten en het meesterschap van onze beroepen onder de opgroeiende jeugd onder de aandacht te brengen!

Samen staan we sterker

Iets anders wat ik belangrijk vind is het samenwerken tussen de verschillende bedrijven en daarbij elkaar verder uitdagen, aanvullen en samen tot nieuwe oplossingen komen. Hierdoor verbreden wij ons netwerk en komen er vaak onverwachte uitdagingen op ons pad.

Het is nog steeds een eer om voor een mooie groep enthousiaste vakmensen zoals deze mee te werken aan de groei van ons vak, dit door te geven aan de volgende generaties en te delen met elkaar.

INHOUDSOPGAVE

PAGINA

VOORWOORD LOIS VLASBLOM

2

ONDERZOEK EN ADVISERING

4

DE OMGEKEERDE WERELD

8

GILDELID UITGELICHT

9

URL EN ERM

11

TOPJE VAN DE IJSBERG

13

GERESTAUREERD PROJECT

17

ONDERZOEK EN ADVISERING (DEEL 1)

Geschreven door Anton van Delden

Beste collega's
en overige lezers van dit
magazine,

Door mijn uiteenlopende werkzaamheden binnen ons vakgebied heb ik regelmatig te maken met verschillende onderzoek en advisering rapporten over stucwerk. De redactie vroeg mij daarom om wat van mijn persoonlijke ervaringen hierbij een keer op te schrijven. Ervaringen delen over dit onderwerp gebeurt niet zo heel vaak en het lijkt mij daarom goed om dit dan ook eens vanuit een praktische invalshoek te bespreken met elkaar. Helaas is er, zoals meestal in een magazine, ondanks de complexiteit van het onderwerp, maar een maximaal aantal woorden beschikbaar. Degene die mij kennen weten dat kort en krachtig zijn niet echt in mijn natuurlijke DNA zit. Maar aan de andere kant ga ik een uitdaging ook niet zo gauw uit de weg en daarom waag ik hierbij toch een poging om het te gaan halen. . . Overigens hoop ik wel, bedenk ik mij nu ineens, dat dit uitgebreide voorwoord niet al meetelt bij het opgegeven maximaal aantal woorden!

Archief-onderzoek

Twee afzonderlijke woorden en handelingen maar wel vaak in één adem genoemd. Dat is niet zo gek omdat ze eigenlijk ook niet echt zonder elkaar kunnen bestaan. Na een onderzoek volgt er altijd een advies en dit kan nu eenmaal niet gemaakt worden zonder dat er iets van een onderzoek heeft plaatsgevonden! Daarnaast is deze uitkomst ook nog eens zeer bepalend bij het uitvoeren van restauratie-stucwerk. Dit alles staat nog los van het soort en omvang van het onderzoek dat voor het project nodig is. Wanneer we daar dan nog het vastleggen van het proces bij zetten, hebben we meteen de drie belangrijkste randvoorwaarden benoemd die nodig zijn voor een gedegen praktische restauratie uitvoering. Overigens moeten deze randvoorwaarden hierbij geen hoofdzaken worden en wel in verhouding blijven staan tot het uiteindelijke restauratie doel. Dat zie ik eerlijk gezegd bij sommige restauraties nog wel eens te ver naar één kant doorslaan.

Splitsen:

Mede gezien de grote diversiteit aan informatie over dit onderwerp, heb ik gezien de leesbaarheid van dit schrijven, deze zaken gesplitst in drie afzonderlijke delen. Daardoor kunnen we deze los van elkaar bespreekbaar maken. Voor dit eerste deel beperk ik mij tot de vraag of een praktisch restauratie-stucadoor alleen moet uitvoeren wat er opgedragen wordt of dat er van hem of haar meer verwacht wordt om een stucwerk restauratie op een verantwoorde manier te kunnen uitvoeren? Hier zijn namelijk, in mijn beleving, de meningen in de restauratie wereld nogal over verdeeld en is het daarom goed om dit gewoon eens bespreekbaar te maken bij alle betrokken partijen. Mogelijk kan dit schrijven dan wel een eerste aanzet hiertoe worden.

Wat moet een restauratie-stucadoor beheersen?

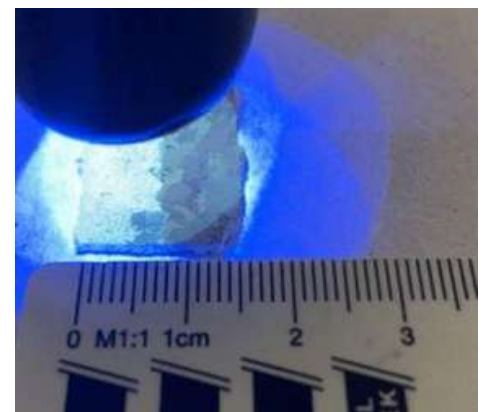
Na een onderzoek, los van welk soort of op welk niveau dit nodig is en wie dit

Vocht-onderzoek

uitvoert, komt er altijd een vervolgstap. Ik heb het dan over adviseren, voorschrijven wat meestal weer gevolgd wordt door praktische uitvoering. Uiteraard met alle bijbehorende verantwoordelijkheden en garantiestellingen tussen de partijen. Hiervoor zijn er op dit moment (nog) geen echte kaders of richtlijnen vastgesteld en daardoor zien we deze zaken met regelmaat door elkaar heen lopen. Door onkunde maar ook door de genoemde onduidelijkheid gaat het soms goed mis op dit punt en heeft al menig

rechter zich hierover moeten uitspreken. In de restauratie wereld zijn er partijen die van mening zijn dat de uitvoerende kant zich beslist niet met onderzoek en/of advisering moet bezighouden. Maar te vaak loopt ook de uitvoerende groep zelf ook veel te gemakkelijk weg bij dit belangrijke en soms ook best lastige onderdeel bij een restauratie project! De gedachte hierbij is meestal dat als een andere dit deel nu

Afwerking-onderzoek

maar uitvoeren, ze zelf gevrijwaard zijn van de verantwoordelijkheden die erbij horen. Echter de praktijk leert ons heel wat anders.

VERVOLG ONDERZOEK & ADVISERING

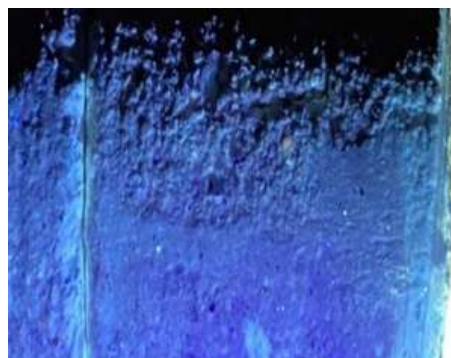

Mortel-onderzoek

Wanneer er namelijk een conflict over een resultaat ontstaat waarbij er een rechter aan te pas moet komen zien we meestal, in tegenstelling tot een theoretisch adviserende partij, dat juist de uitvoerende partij zich moet komen verdedigen. Deze is immers de laatste schakel die het werk ook nog eens daadwerkelijk uitvoert! Met dit gegeven is er dus gelijk vastgesteld dat een restauratie-stucadoor meer kennis nodig heeft dan alleen maar uitvoeringsgerichte kennis en kunde. Of je een onderzoek of advies nu zelf uitvoert, inkoop of voorgeschreven krijgt, het blijft essentieel dat je daarbij wel weet wat uitkomsten of gevolgen hiervan kunnen betekenen voor een restauratie onderdeel waar je als uitvoerende partij altijd achter moet kunnen staan.

Vervolg:

Welke soorten onderzoek en advisering er allemaal mogelijk zijn en wat deze kunnen bijdragen aan een goede stucwerk restauratie zou een tweede vraag kunnen zijn om een volgende keer te bespreken. In een mogelijk derde deel zouden we dan kunnen ingaan op welke externe partijen er eigenlijk allemaal zijn en wie er wat kan uitvoeren. Maar ook het benoemen en aangeven waar de onvermijdelijke overlap en raakvlakken tussen de afzonderlijke experts zich bevinden. Dit is in mijn ogen een goede stap naar meer samenwerking tussen verschillende belanghebbenden. Wanneer we dat onderling met elkaar gaan (h)erkennen en er gelijk de woorden respect, begrip en samen aan toevoegen, weet ik zeker dat de weg open is om de natuurlijke kloof tussen praktijk en theorie te laten

Laagopbouw-onderzoek

verdwijnen. Ik heb namelijk de afgelopen jaren bij vele belanghebbenden partijen de WIL hiertoe al regelmatig mogen proeven!

Conclusie

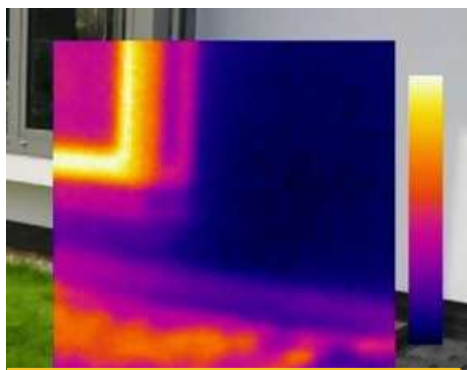
Een goede restauratie-stucadoor is meer dan alleen een uitvoerder van handelingen die door anderen zijn bedacht of voorgeschreven. Wie hierbij het noodzakelijke voorwerk uitvoert is niet zo relevant,

Constructief-onderzoek

echter de uitkomsten moeten wel praktisch geanalyseerd en toegepast kunnen worden. Dat vraagt om de benodigde kennis & kunde maar ook essentiële praktijkervaring van de uitvoerende vakman of vrouw. Een opleiding voor kennis en kunde is er inmiddels en de tijd die nodig is om ervaring op te doen moeten we de rest van ons leven willen omarmen en gebruiken om onszelf te blijven verbeteren.

VERVOLG ONDERZOEK & ADVISERING

Warmte-onderzoek

Oppervlakte-onderzoek

Zoutschade-onderzoek

Als uitvoerende partij hierbij blijven we namelijk zoals al gezegd, in alle redelijkheid, zelf verantwoordelijk voor ons eigen handelen en daar kunnen en willen we niet voor weglopen.

OOK MEESTER WORDEN?

BEN JIJ OF KEN JIJ IEMAND DIE HET FANTASTISCH ZOU VINDEN OM DE OPLEIDING TE VOLGEN?

Iedereen die geïnteresseerd is in het volgen van deze driejarige opleiding wordt van harte uitgenodigd om contact op te nemen via Het Neerlandsch Stucgilde, of via Savantis. De eerste intakegesprekken zijn al gevoerd, maar erbij aansluiten is nog mogelijk. Toelatingseisen: diploma gezelschapstukadoeren, een aantal jaar praktijkervaring en het bezit van een dosis passie voor het vak.

PLANNING NAJAAR 2023

Donderdag 29 juni: Stucgilde praktijkdag - Natuursteen imiteren

Donderdag 21 september: Stucgilde praktijkdag nader te bepalen

Donderdag 5, vrijdag 6 en zaterdag 7 oktober: Korte buitenland excursie nader te bepalen

Vrijdag 3 november: Algemene ledenvergadering

DE OMGEKEERDE WERELD

MEESTERSTUKADOOR LEE CARVEY

Lee Carvey was druk bezig in zijn werkplaats om een gipskoof te maken voor led verlichting. Carvey stukadoors en zijn gips atelier zijn te vinden in Zaandam. Lee is op zijn 13e als leerling gaan werken bij enkele top leermeesters, is op zijn 24e gediplomeerd en is inmiddels al 29 jaar actief in het vak.

Sierlijsten maken? Zo kan het ook!

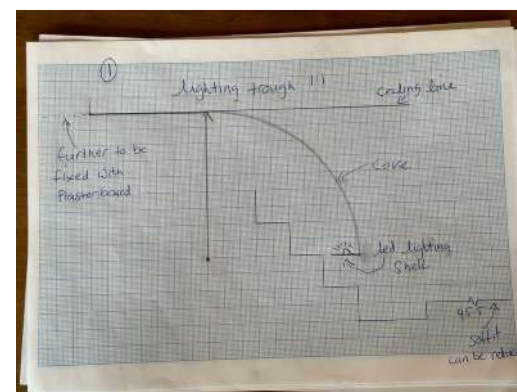

Door Lee Carvey wordt in een privéwoning een verlichtingsbak met lichtkoof gemaakt in Art deco stijl.

GRG (Glasvezel versterkte gips) en gipsafgietsels worden meestal op dezelfde manier geïnstalleerd op de gipsplaat.

Zowel de plafond- als kolom omkastingen kunnen mechanisch worden vastgeschroefd op een lichtgewicht metalen frame (M/F), dat ook weer het standaard ophangstelsel van een gipsplaat is. Kleine houten latjes of dunne metalen strips worden ingekapseld in de afgietsels tijdens de fabricage ter versteviging.

Op de foto wordt met de hand een gegoten plaat van 'plain face' (Franse gips, GRG mat & ingekapselde lattensteun) gemaakt waarbij elke vorm, maat of profiel mogelijk is.

Gildelid uitgelicht

De Alde Stjelp stucadoors & afbouw

Welkom bij De Alde Stjelp stucadoors & afbouw

Een oude boerderij met prachtige showroom, trendsetter, allround en breed inzetbaar, specialist in specialistisch stukadoorswerk, STUCKEUR, NOA, STUCGILDE, KOMO en Erkend Leerbedrijf, een traditioneel ambacht en moderne technieken: hetgeen De Alde Stjelp allemaal omvat. Bij De Alde Stjelp houden we van uitersten. Begonnen in 2004 als eenmanszaak en intussen gegroeid naar een middelgroot bedrijf met 15 vakbekwame en enthousiaste medewerkers die voornamelijk bezig zijn met restauratie, renovatie, styling, stucwerk, maar bijvoorbeeld ook met prachtige badkamers en diverse werkzaamheden op het gebied van "Betonlook" en akoestische oplossingen.

We leveren ouderwets goed vakwerk in een tijd waarin alles snel, efficiënt en resultaatgericht moet zijn, want kwaliteit wint altijd. Bij ons geen mooie beloften, maar mooi werk. Bij ons geen dure kreten, maar betaalbaar vakmanschap, zonder lange wachttijden. Uitstekende service met jarenlang plezier. De Alde Stjelp stucadoors is specialist in specialistisch stukadoorswerk. Onze prestaties worden regelmatig getoetst door de KOMO/KIWA en STUCKEUR. Door deze controles blijft het werk dat wij leveren op hoog niveau en de kwaliteit gewaarborgd. Daarnaast ontwikkelen we ons voortdurend door middel van scholing en houden we alle trends rondom techniek, verduurzaming en styling nauwlettend in de gaten, om zo het beste uit ons vak te halen.

Een paar referenties waar we trots op zijn: dat we betrokken waren bij uitvoering zijn bijvoorbeeld de Restauratie van Blokhuispoort te Leeuwarden, Restauratie van RUG te Leeuwarden en misschien wel de mooiste Restauratie van afgelopen jaren is de "In de Brouwerij" te Leeuwarden.

Dit project bevatte een flinke verbouwing en uitbreiding van een oud pand uit ca. 1870 waar een Hotel, Grand Café en bierbrouwerij in is gevestigd. Dit pand was van een voormalig oud procureur-generaal van het Leeuwarder gerechtshof. Tijdens de sloop kwamen er een 3-tal schitterende, decoratieve plafonds met plantmotieven tevoorschijn na het verwijderen van het gips. Duidelijk beschadigd. We zijn hier ruim 6 maanden bezig geweest om het te restaureren. Een prachtige uitdaging om onze restauratie kwaliteiten te laten zien!! Onze meesterstucadoor Doeke Ynema voerde al het stucwerk uit, Randolph Algera uit Heerenveen werd ingeschakeld als restaurator en is gespecialiseerd in het herstellen van dergelijke historische schilderingen.

Uitvoeringsrichtlijnen voor ERM

Marcel Vlasblom

De ERM (stichting Erkende Restauratiekwaliteit Monumentenzorg) is door de RCE (de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed) in het leven geroepen om een kwaliteitswaarborg in de vorm van certificering tot stand te brengen voor het werken aan monumentaal erfgoed, dus gesteund en gefinancierd door het rijk.

Het bestuur van Het Neerlandsch Stucgilde is al vanaf het begin geïnteresseerd in een vorm van erkenning of certificering en voert ook al sinds de oprichting gesprekken met ERM hierover. De ERM hanteert een systematiek met gebruikmaking van URL's (uitvoeringsrichtlijn) om als basis te dienen voor het certificeren van bedrijven die zich willen aansluiten bij ERM. Deze bedrijven betalen een contributie en worden dan op het naleven van de richtlijn gecontroleerd. De ERM streeft er naar om architecten en opdrachtgevers van werken aan monumenten bij ERM aangesloten bedrijven te laten eisen of prefereren bij de aanbesteding. De ERM beschikt inmiddels over een hele serie URL's maar die over (restauratief) stucwerk ontbreekt nog. Het door het Stucgilde geschreven restauratie bestek is een prima basis voor het schrijven van deze URL.

Ik was deelnemer aan het gesprek dat al lang geleden werd gevoerd tussen toenmalig Stucgildebestuursleden Jaap Poortvliet en Anton van Delden en Walter de Koning (toenmalig voorzitter van ERM). In verloop van tijd is ook Hans Geerken voorstander en gesprekspartner geweest. Ondanks dat beide partijen graag nader tot elkaar wilden komen strandde het gesprek uiteindelijk zonder resultaat. De ERM bood ons aan voorlopig kosteloos te kunnen aansluiten in afwachting van het schrijven van een URL. Het Stucgilde wilde echter een toezegging van ERM dat het betreffende restauratiewerk dan gegarandeerd bij ERM-aangesloten stukadoorsbedrijven (lees: Stucgilde-bedrijven) terecht zou komen. Omdat ERM die garantie niet kon geven vanwege Europese aanbestedingswetgeving en gevaar voor het creëren van een monopolie, dachten wij als Stucgilde dat we door de extra kosten en moeite voor de URL en certificering onze bedrijven duurder gingen maken bij de aanbestedingen en daardoor juist minder kans op het begeerde werk zouden krijgen.

Uitvoeringsrichtlijnen voor ERM (vervolg)

Marcel Vlasblom

Het huidig bestuur heeft besloten de dialoog weer op te pakken. Er heeft in 2022 een gesprek plaatsgevonden tussen Lois Vlasblom, Jaap Poortvliet, ikzelf en Ron Spaan als vertegenwoordiger van ERM. Ron vroeg onze toestemming voor gebruik van ons restauratiebestek voor het schrijven van een URL. Dit bestek, gepubliceerd door TBA (toen nog Bedrijfschap afbouw) onder de naam "Van schade tot bestek", is op initiatief van Het Neerlandsch Stucgilde tot stand gebracht in samenwerking met TBA (Technisch Bureau Afbouw) en ondergebracht bij STABU (Standaardbestek Burger- en Utiliteitsbouw). Ron stelde dat ERM-lidmaatschap voor het Stucgilde niet aan de orde was, dit kan niet als vereniging, maar zou alleen per Gilde-lidbedrijf afzonderlijk kunnen. Het zou waarschijnlijk door de bureaucratie en kosten voor onze veelal kleinere bedrijven helemaal niet interessant zijn. Wij hebben desondanks wel besloten de toestemming te verlenen aan ERM om van onze bestekken gebruik te maken. We hebben de betrokken partijen NOA, TBA en STABU bereid gevonden

dit te ondersteunen. De ERM wil de bestekken gaan omvormen tot een URL in nauwe samenwerking met Het Neerlandsch Stucgilde, NOA en TBA.

*"Van schade tot
bestek in
samenwerking met
TBA"*

Wij menen als Stucgilde op het gebied van restauratief stucwerk het centrum van expertise te zijn in Nederland. Wij waarborgen de toekomst door onze restauratie-opleiding en het daarmee samenhangende verjongen en het doorgeven van onze kennis aan volgende generaties. Wij willen dat onze kennis benut wordt en gedeeld. Na het schrijven van de bestekken is meewerken aan een URL een logisch vervolg. Wij hebben er vertrouwen in dat juist onze Stucgilde bedrijven in staat zullen blijken een URL goed te hanteren. Onze doelstelling is een zo hoog mogelijk kwaliteitsniveau van decoratief en restauratief stucwerk!

Momenteel zijn de gesprekken betreft URL en ERM nog gaande en worden er in de volgende ledenvergaderingen verdere vervolgstappen besproken.

In deze rubriek laten wij schades zien uit onze dagelijkse praktijk. Hierbij is vaak het zichtbare deel maar een klein onderdeel van het grotere onderliggende probleem. Signaleren en herkennen van deze schade is zeer belangrijk bij het voorkomen van gevolgschade. Bij het maken van een herstelplan is er een deskundig onderzoek nodig. Met deze rubriek hopen we een stukje bij te dragen aan het herkennen van dit vaak onzichtbare deel van een schade.

Het gebouw in beweging

Anton van Delden

Deze titel geeft eigenlijk aan dat bijna ieder gebouw weleens beweegt. Een nieuwbouw moet zich vaak nog wat settelen terwijl monumentale panden gebouwd zijn toen men nog rondreed met paard en wagen op plaatsen waar nu serieuze vrachtwagens over verkeersdrempels voorbij stuiteren. Dat doet iets met een gebouw en dus ook met het stucwerk wat zich erin of erop zit. Echter, de omstandigheden en de mate waarin dit gebeurt, bepaalt pas of er ook daadwerkelijk schade aan stucwerk of zelfs aan de constructie van het gebouw gaat optreden.

Door de stijve en starre eigenschappen van de relatief dunne gestukadoorde schil aan de buitenzijde van een gebouw worden de bovengenoemde bewegingen bijna altijd zichtbaar door middel van scheurvorming. Dit kan gebeuren door het ontstaan van een relatief onschuldig krimpscheurtje tot aan gevaarlijke bouwscheuren toe, waar constructief ingrijpen onmiddellijk nodig is om erger te voorkomen.

In deze rubriek over verborgen schades hebben we het bij het artikel “buigen of barsten” uit de tweede editie al eens over scheurvorming gehad, maar dat ging voornamelijk over plafond schade in een binnen situatie. Deze keer stippen we heel kort de gevaren bij scheurvorming aan stucwerk aan de buitengevel aan.

Dat kan uiteraard nooit in een kort artikel volledig zijn, maar bewust worden van wat je ziet en waar je op moet letten, kan ook prikkelen om wat verder te kijken en indien nodig verder onderzoek uit te voeren. Scheurvorming is namelijk altijd de gevolgschade van een onderliggende oorzaak! Het vinden van deze oorzaak bepaalt daarbij dan ook wat er verder moet gebeuren.

Bij het stukadoren aan een buitenzijde van een gebouw komt er naast alle facetten die, sowieso belangrijk zijn bij het stukadoren, nog een heel belangrijk facet om de hoek kijken. We hebben het dan over het voorkomen van inwatering in de stuclaag. Wanneer dit namelijk het geval is in combinatie met het Nederlandse klimaat waar vriezen en dooien elkaar heel snel kunnen opvolgen, zal dit schade geven aan het stucwerk en uiteindelijk ook aan het achterliggende gevelwerk. Dit kan overigens ook door een verkeerde detaillering of achterstallig onderhoud ontstaan.

Dat zijn dan ook gelijk de meest voorkomende oorzaken van grote onnodige, lees duurdere, schades aan gevel stucwerk. Meestal ontstaan ze heel klein en onschuldig en worden ze door geen of veel te trage reactie veel te groot. Wanneer er dan ook nog eens sprake is van een combinatie van twee of zelfs drie van deze genoemde oorzaken op het zelfde moment, gaat het gegarandeerd mis.

Als voorbeeld zie je in dit artikel foto's van scheurvorming, achterstallig onderhoud en verkeerde detaillering, wat deze fouten met buiten stucwerk en het uiteindelijk onderliggende metselwerk kunnen aanrichten.

"Ik weet nog heel goed..."

Kalkblussen uit de eerste hand

"Mijn eerste werk als leerling stukadoor, rond 1960, was helpen met kalkblussen in de werkplaats op de Nieuwe Markt te Amsterdam. Voor dat werk had mijn baas tijdelijk speciaal een oude opperman / kalkblusser van 72 jaar aangenomen. Hij beheerste het blussen optimaal. Want hij haalde de meeste kalk uit de kluiten, zonder pitten of bonen (nablussers). En zo vet mogelijk!

Op de binnenplaats achter de werkplaats was er een put in de grond. De wanden waren van beton en de bodem van rivierzand, goed voor 60 kuub kalk.

Mijn baas had uit België een wagon vol Doornikse kalkkluiten laten komen. En mijn taak als jochie was om het met de bakfiets de zakken kluiten op te halen. Met bakfiets heen over de Oude Schans naar het spoor aan de Rietlanden. En terug met volle bakfiets over de Gelderse Kade, want dan hoefde je geen bruggen over."

"Ik was nog niet zo lang ondernemer, toen ik 's avonds werd gebeld door een particuliere klant waar we net een doucheceel hadden gestukadoord.

"Er is sprake van een bijzonder fenomeen, sprak de man."

"Vroeger konden we ons ruim met zijn tweeën douchen. Maar na de verbouwing kan dat niet meer. Onze douche wordt met de dag kleiner en daar snappen we helemaal niets van". Ik sprak af dat ik zou langskomen om de zaak te bekijken.

De volgende dag was een blik in de doucheceel al voldoende om mijn angstige vermoedens bevestigd te krijgen. De wanden stonden helemaal bol. Ze waren vele centimeters gezwollen en de tegels stonden op het punt van de wand te vallen.

“Wat was er
aan de hand”

Wat was er aan de hand?

“De stukadoor die de doucheceel moest stukadoren had tijdens de verbouwing maar zijn eigen plan getrokken. In plaats van de afgebikte wanden volgens instructie te stukadoren met een sterk cementshoudende raaplaag, had hij toch voor zijn eigen gemak, een grote hoeveelheid gips aan de specie toegevoegd. Hierdoor kon de vochtige ondergrond sneller en eenvoudiger in de noodzakelijke dikke lagen worden afgewerkt. Maar toen de doucheceel na de droging in gebruik werd genomen en met water werd belast, stak het fenomeen de kop op. Omdat gips niet bestand is tegen (een hoge) vochtbelasting was de dikke raaplaag sterk gaan wellen. Deze bijzondere en lachwekkende gezwollen douchewanden moesten natuurlijk worden hersteld. De betrokken stukadoor heb ik opnieuw naar het werk gestuurd en de klus laten uitvoeren zoals het hoorde. En gelukkig is dit fenomeen in mijn bedrijf nooit meer voorgekomen.”

- Mantel der liefde -

WIST JE DAT...

Hydraulische kalk een kalk is die niet alleen door de opname van koolzuur uithardt maar ook door een reactie met water. Een andere naam voor hydraulische kalk is waterkalk. Hydraulische kalk mortel kan ook onder water uitharden. Hydraulische kalk mortel hardt sneller uit dan een luchtkalkmortel maar langzamer dan cementmortels. Een hydraulische mortel geeft ook een hardere laag dan een luchtkalkmortel. Na een paar dagen heeft een luchtkalk mortel een hardheid van 2N en een hydraulische van 5N.

Bron: Labshop.nl - Kalkboekje

Plafonds restauratie in Brabant

Joanneke Post & Thijs Klerks

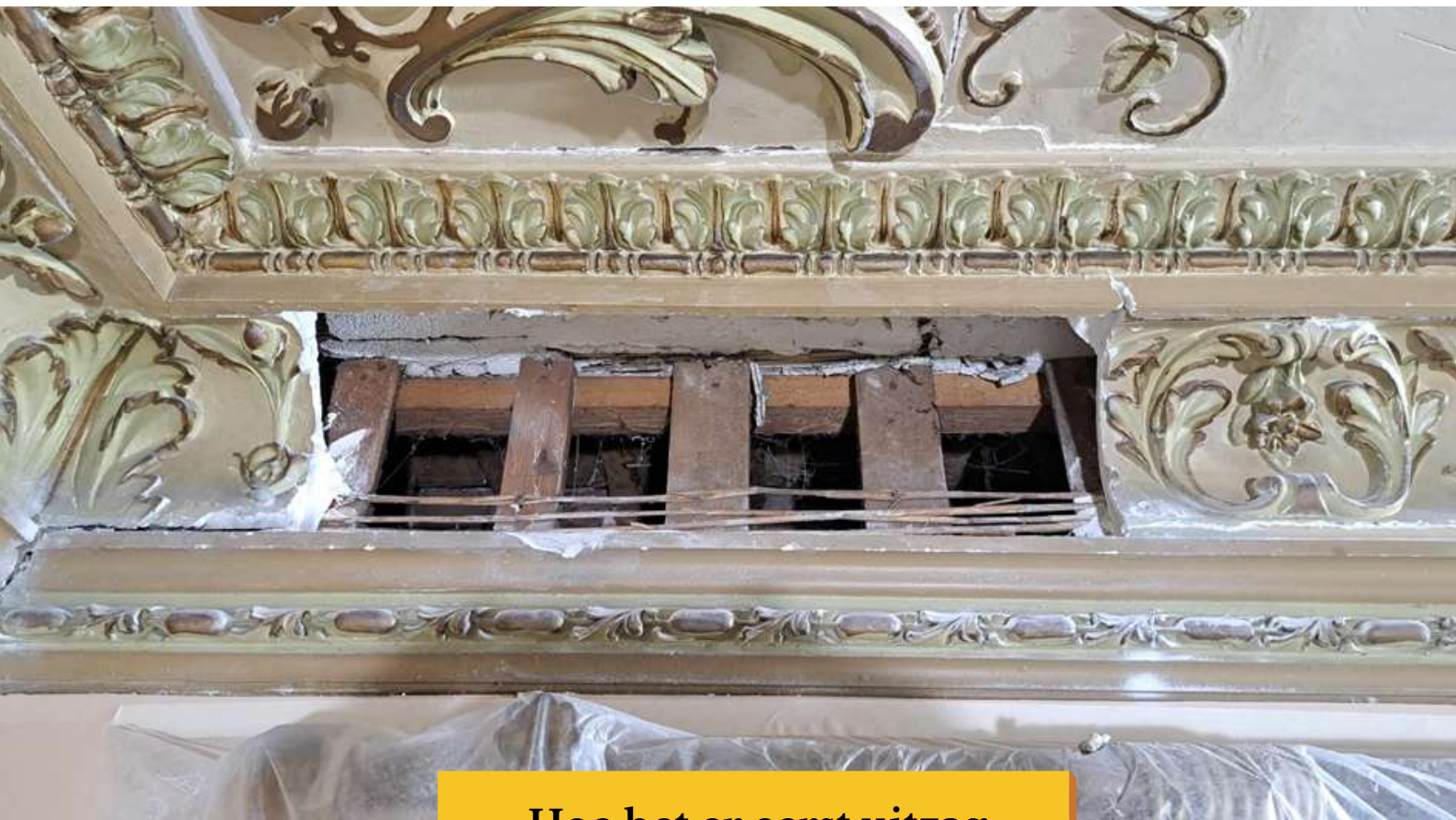
Ik ben Joanneke Post, sinds 2001 eigenaar van Davique te Moordrecht. Al het schilderwerk wat bijzonder is voeren wij uit. Denk hierbij aan schilderwerken als: vergulden, marmer- en houtimitaties, plafond- en muurschilderingen, restauratiewerk en verder alles wat buiten het reguliere schilderwerk valt.

In 2008 is de samenwerking begonnen met Anton van Delden, van het bedrijf Delstuc, met een beschilderd stucplafond in Leidschendam. Vervolgens hebben we met de jaren die volgden vele opdrachten samen uitgevoerd. Door Anton ben ik betrokken geraakt bij Het Neerlandsch Stucgilde. Waarbij ik de eerste verguldlessen heb gegeven in 2016 en later ook in 2020. Daarbij heb ik een masterclass aan alle geïnteresseerde gildeleden gegeven. In deze masterclass hebben de gildeleden een grisaille geschilderd met prachtige exemplaren. Door dit soort samenwerkingen en het contact met het gilde heb ik al vele mooie projecten in samenwerking met diverse gildeleden mogen uitvoeren.

HET RESTAURATIE WERK

Eind vorig jaar ben ik door Thijs Klerks (Van Klerksen stukadoorswerken – gilde lid) benaderd voor het herstellen van het schilderwerk van drie verschillende plafonds in een woning in Brabant. Ondanks dat ze in 1 gebouw gesitueerd zijn, hadden ze alle drie een andere benadering. Het eerste plafond was nog in z'n geheel te zien in de originele kleuren. Verschillende grijs-groene kleuren waren in verschillende tinten verdeeld over de vlakken delen en het ornament werk. Op verschillende onderdelen is het werk gehighlight met brons verf. Deze brons verf is met de jaren verouderd en is bruin geworden. Er is voor gekozen om deze zo te laten.

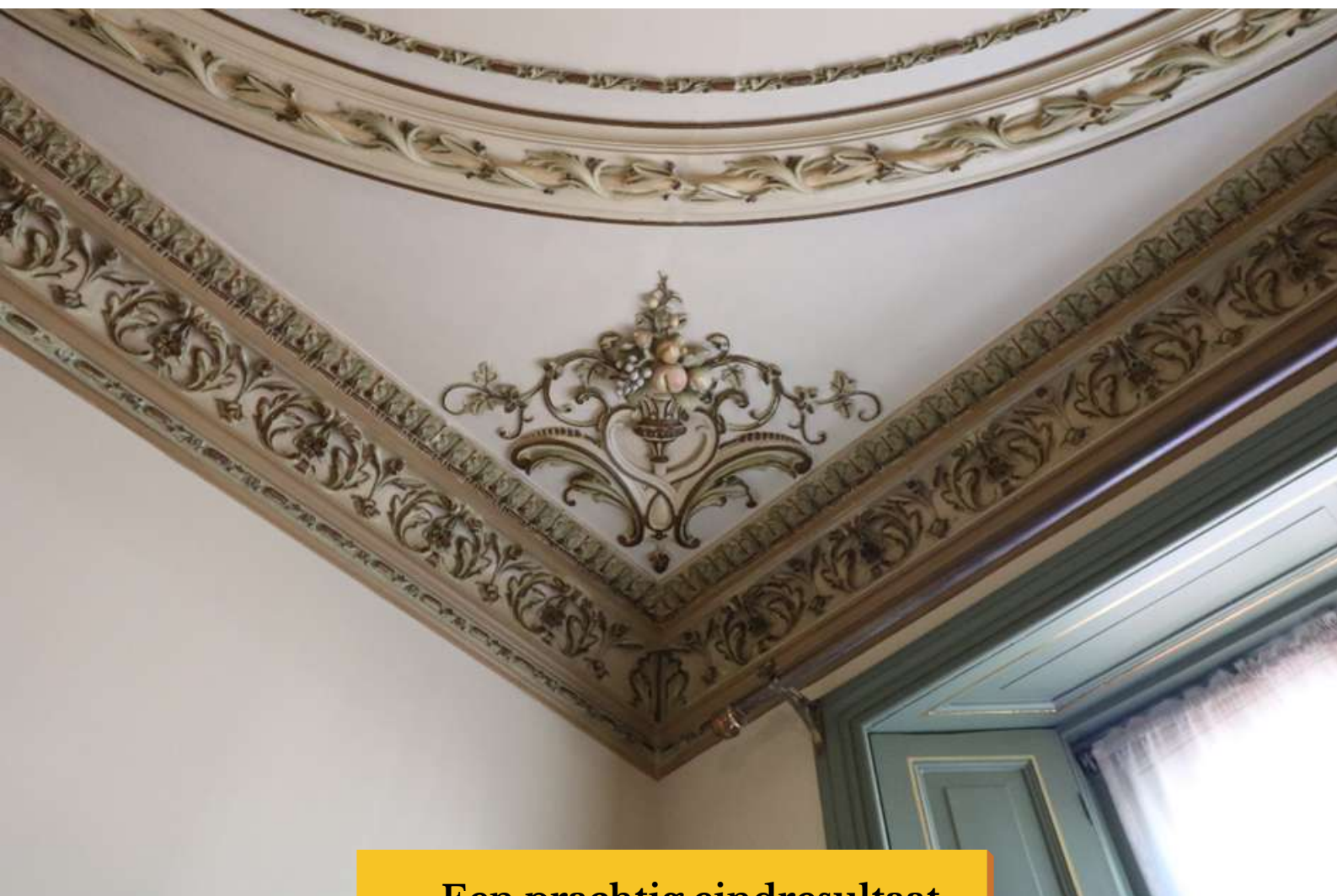

Hoe het er eerst uitzag

Thijs heeft er hier voor gekozen om de losse delen netjes eruit te halen en weer terug te plaatsen, volledig in de mortel. Bij de overige delen op het plafond zijn gaten geboord over de gehele lengte om op injecteer achtige wijze met gipsmortel deze vast te zetten.

Een prachtig eindresultaat.

Nadat is vastgesteld of de originele verf op het plafond nog goed vast zit, wordt altijd eerst gestart met reinigen van de verflagen. Zo wordt voorkomen dat een fixatief of stuc de vervuiling vast zet op de ondergrond. Dan kunnen we de vervuiling er niet meer afkrijgen en worden de retoucheer plekken groter en dat is niet wenselijk als er zoveel mogelijk van de originele lagen behouden moeten worden. Met melamine sponzen, die we met lauw water vochtig maken, hebben we in een draaiende beweging het grootste gedeelte van het vuil kunnen verwijderen.

Na de stukadoors werkzaamheden zijn wij begonnen met het terug op kleur maken van de nieuwe reparaties. Het vermoeden is dat het origineel is uitgevoerd met een lijnolieverf. In de restauratie van dit soort plafonds wordt vaak gekozen om de retouches op te zetten met een acrylverf. We hebben als basis een hoogwaardige latex gebruikt van 100% acrylaat. Uit de NCS-kleurwaaier hebben we de kleuren uitgezocht die het dichtst bij de originele kleuren kwamen. Maar omdat deze niet 100% gelijk waren aan het origineel hebben we deze kleuren met de hand op kleur gemaakt. Daarvoor gebruiken we Golden Acrylics . De hoeveelheid aan scheuren in de vlakke delen heeft er voor gezorgd dat we gekozen hebben om deze in zijn geheel over te schilderen zodat het een mooi rustig beeld geeft.

HET TWEEDE PLAFOND

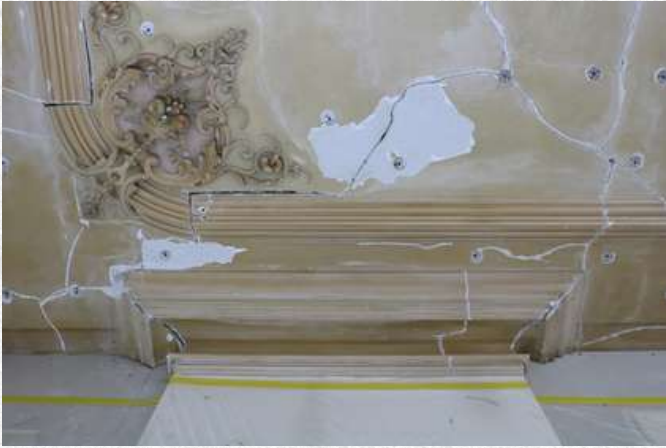
Een proefstuk wordt vrijgemaakt om de opdrachtgever een beeld te geven voor het verdere plafond.

De eerste fase waarbij het plafond werd gefixeerd alvorens scheuren werden open gemaakt.

Hoek ornament: Gefixeerd, verflagen verwijderd en scheuren zijn breder open gemaakt.

Een zichtbaar schrale ondergrond.
De nieuwe reparaties hebben we
geretoucheerd. Door het
verwijderen van de witte latex
ontstond er een schrale ondergrond
met een witte was.

*Deze lagen hebben we weer gevoed door een glazis aan te brengen waardoor de laag een
eiglans terug kreeg en zo de kleuren intenser zijn geworden. Ook op dit plafond hebben we
voor dezelfde verf gekozen als bij het 1e plafond.*

Eindresultaat:

VOOR EN NA *SCHILDERWERKEN JOJANNEKE*

Midden ornament gefixeerd en verflagen verwijderd. Ook hier zijn de scheuren open gemaakt.

HET DERDE PLAFOND

Het 3e plafond in de hal is meerdere keren gerepareerd en over geschilderd geweest. Thijs heeft de verflagen verwijderd waar het met de nodige voorzichtigheid te doen was.

Proefstukken zijn vrijgemaakt om ook hier de opdrachtgever een beeld te geven voor het verdere plafond.

Bij het vorige plafond hadden de stukadoors met 1 verlaag te maken. Dit plafond had er maar liefst 4. Een tijdrovend klusje. Waarbij we uiteindelijk een groot deel verwijderd hebben.

Hoek ornament: Verflagen verwijderd.

Op de vlakken delen van het plafond was de verflaag niet goed van het originele schilderwerk af te halen. Daarom is er voor gekozen hier het schilderwerk tot op de raaplaag weg te frezen.

Plafond gefixeerd en scheuren zijn verder open gemaakt.

WAAR IS HET RONDE MIDDENSTUK GEBLEVEN?

Na het verwijderen van verflagen en
restauratie:

Tijd om te puzzelen.

Verflagen verwijderd en plafond opnieuw bepleisterd in kalk en gips.

Eindresultaat:

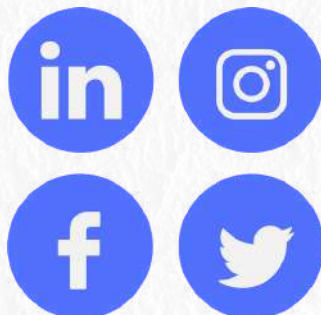

ZOEK HET NEERLANDSCH STUCCGILDE OP

EN DEEL, EN LIKE!

*Volg ons op
social media:*

*Wil je iets kwijt aan de
redactie? Of wil je
meewerken aan dit
magazine? Stuur een
mail naar
pr@stucgilde.nl onder
vermelding van
'Magazine'*